

ellenőriztük a kősor folytatását. A 3 m széles kősor feltehetőleg a környei késő római erőd É-i falának maradványa, amelyet a planírrétegre raktak és legfeljebb vályogfal-alapozásnak volt elegendő. Tőle északabbra 8 m-re az átlag 2 m széles következő kősor tengelyiránya ÉK–DNy volt, így a rekonstrukciós alaprajzzal összehasonlítva egy kaputorony maradványaként azonosítható. Ívének belső; azaz É-i felén keményre döngölődött mészes járószint bontakozott ki. Egy 5×4 m-es szelvényt is nyitottunk a hivatalépület Ny-i falától 1 m-re. Egy K–Ny irányú 40 cm széles egy sor kőből álló vályogfal-alapozás került elő, amelyet a planírrétegre raktak. A szelvény Ny-i szélén a planírrétegben egysoros vályogfal-alapozás széle mutatkozott, a kövek között mésztörmelékekkel.

A leletanyag principatus-kori kerámia nagy változatosságban, mind a planírból. Ezenkívül a Kr. u. 1. sz. végétől a 3. sz. közepéig terjedő időszakból ezüstdenariuszok és egy sestertius került elő. Az árokból a falalapozás töredékéből két 4. sz. eleji antoninianus került elő.

SZABÓ ÁDÁM

217. Körösújfalú határa

(Békés megye) U, R, B, Sza, A, Á

2008. október 31. és november 26. között régészeti feltárásokat végeztünk a Komádi-10 és a Körös-1 gázkutak közötti vezeték nyomvonalát által érintett lelőhelyeken, a nyomvonal 6 m szélességében.

Jákó-dűlő (MRT 4. lh.): A tiszapolgári kultúra néhány gödre került elő. A kerámiaanyagot a jellegzetes bütyökfülek jellemezték. A kerámia mellett őrlőkövet és agyagnehezéket találtunk. A szórványos telepjelenségek megfelelnek a kultúráról alkotott eddigi ismereteinknek, miszerint kisméretű településeiket állattenyésztő életmódjuk következtében rövid használat után felhagyták. A lelőhely É-i végében több egymás mellett futó párhuzamos késő avar árok került elő, melyek közül néhány karám(ok) része lehetett. A kerámiaanyag a szokásos formát mutatta: homokkal soványított, kézi korongon formált, hullám- és egyenes vonalkötegekkel díszített fazekak és nagyobb edények töredékei. Az egyik házban az edénytöredékek mellett egy egész alsó malomkő, több épületben fenőkö került elő. Összesen 36 objektumot tártunk fel.

Kelemen-tanya: A neolitikus AVK kultúra 12 objektuma került elő, közöttük egy félköríves árokszakas is.

Makkos I. (MRT 11. lh.): Itt 11 recens és bizonytalanul jelentkező objektumot találtunk, utóbbiak régészeti volta is kétséges.

Papp-tanya (MRT 39. lh.): A neolitikus AVK objektumok kizárólag a szelvény Ny-i felében kerültek elő. A leletanyag a többi időszakhoz képest bőséges volt. A legnagyobb mennyiségben szerves soványítású durva kerámia került elő, melynek falát körömcsípésekkel, schlickwurffal és a peremét ritkán ujbenyomkodással díszítették. Az egyik nagyobb edényhez tartozó töredéken plasztikus meander minta látszott. A finomkerámiát kisebb, belülről

kinyomott bütyökkel, perem alatti tűzdeléssel, ferde, valamint hosszabb függőleges bekarcolással díszítették. A kerámián kívül néhány obszidiáneszköz és egy oltártöredék származott ebből a korszakból.

A középső bronzkori gyulavarsándi kultúra objektumait kizárólag ezen a lelőhelyen találtuk meg. A korszakból egy nagyobb gödör csoport és néhány további gödör mellett egy 11 bögréből álló edénydepó került elő. Az egyetlen valószínűleg felszínre épült cölöpvázás épület is ebbe az időszakra tartozhatott, habár a cölöplyukakban leletet nem találtunk. A korszakhoz tartozó objektumokból gazdag kerámiaanyagot gyűjtöttünk. A leggyakoribb forma az egyfülű bögre volt. Az edények hasát spirális, vagy egyenes kannelúrákkal díszítették, jellemző volt a körülárolt bütyök és a turbántekercs használata is. A mindennapokban használt edények mellett több miniatúr, gyakorlati használatra alkalmatlan edények is találtunk. Ezek mellett fedőket, hordozható tűzhelyek töredékeit, kocsimodellek kerekeit, orsógombokat találtunk.

Ezen a lelőhelyen 11 *szarmata* sír is előkerült. Tájolásuk D vagy DK. Kettő kivételével mindet kirabolták. A legtöbb esetben néhány szétdobált csontot hagytak a sírokban, de üres sírgödör is találtunk. A megmaradt mellékletek nem voltak különösen gazdagok. A férfisírokban vaskés, vascsat, a női sírokban bronzfibula, üveg-, és karneolgyöngyök, a gyereksírokban edény, mészkő ill. lecsapott sarkú karneolgyöngyök, az egyik sírban római bronzérme került elő.

Szelvényünk 8 késő avar házat is érintett, melyből kettő a tavasz folyamán feltárt Körös-1 Okány-1 gázkutak közötti vezeték nyomvonalában lévő szelvényben is jelentkezett. A házak földbe mélyítették, a magasabb fekvésű helyeken szorosan egymás mellett helyezkedtek el. Tetőszerkezetük változatos lehetett. Csupán egy épület esett hiánytalanul a szelvényünkbe, itt nyílt lehetőség a szerkezet teljes megfigyelésére, a cölöplyukak itt a ház rövidebbik tengelyének a végein helyezkedtek el. Más esetben úgy tűnt, mindkét tengely végeiben voltak cölöplyukak, vagy a hagyományos ágasfás-szelemen szerkezetet a házak sarkaiban álló cölöpökkel egészítették ki. A házakban kemencét nem találtunk, de több esetben a ház gödre valamelyik sarok közelében kitüremkedett, itt sejthetjük a kemencét, de sem köveket, sem égett agyagot, sem átégett kemencealjat nem találtunk. Minden házban volt viszont a középtájon egy tűzhely. A házakon kívül egy árok tartozott még ebbe a korszakba. Egy kiégett falú méhkas alakú verem is előkerült, melyben azonban leletanyag nem volt, de az avar házak közelében helyezkedett el. (Ezen a lelőhelyen a 2008 tavaszán a Körös-1 és Okány-1 gázkutak közötti vezeték nyomvonalában folyó, a mi szelvényünkkel érintkező ásatás számozását folytattuk.)

Tóth-tanya: A lelőhelyen 15 objektumot tártunk fel, többségük a neolitikus AVK kultúra kisebb-nagyobb amorf gödre volt. Egyetlen objektum képviselte az Árpád-kort, melyből néhány homokkal soványított, kézi

korongon formált kerámiatöredék került elő, az egyikén bekarcolt csigavonal(?) díszítés.

HORNOK PÉTER

218. Kőszeg, Kőszegfalvi-rétek-dűlő I.

(Vas megye) U, R, Ró

2008. október 1–17. között próbafeltárást végeztünk a lelőhelyen, mely a 87. sz. főút és a Gyöngyös-patak által közrefogott területen, a tervezett árvízcsúcs-csökkentő tározó építési helyszínén található. A próbafeltárást során 5 szonda lehumuszolásával 4313 m² nagyságú területet kutattunk.

Az ásatást a lelőhely D-i részén kijelölt 3. sz. szonda lehumuszolásával kezdtük. Ezen a lelőhelyen korábban Farkas Csilla 2001. november 20–28. között egy optikai kábel fektetése kapcsán tárt fel több DVK valamint római kori objektumot, így a mostani próbaásatás elsődleges feladata a lelőhely Ny-i kiterjedésének lehatárolása volt. A 3. sz. szondában 17 gödröt, 12 cölöplyukat és 5 árok részletét tártuk fel. Az objektumokból előkerült leletanyag alapján újkőkori (DVK), kora rézkori (Lengyel III.) és római kori településjelenségeket tudtunk elkülöníteni.

A lelőhely ÉNy-i részén kijelölt 1. és 2. sz. szondákban nem észleltünk régészeti objektumokat, ez valószínűleg a terület alacsonyabb fekvésével magyarázható. A lelőhely pontosabb lehatárolása érdekében két további szondát jelöltünk ki a tervezett tározó határain belül. A 10. sz. szondát a beruházás legészakibb területére jelöltük ki, amelyben szintén nem kerültek elő régészeti jelenségek. A 9. sz. szondát a 2. és 3. között húztuk, amelyben egy recens beásáson kívül egyéb jelenséget nem figyeltünk meg.

A lelőhely pontosabb megismerésének érdekében a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat hivatalos fémkereső szakembere, Sándor Lajos október 10-én egy kisebb kutatást végzett, amely során 4 db 4. századi pénzérme („kisbronz”) és egy bronz állatplasztika került elő. Ezek a leletek egy késő római településre utalnak, amely a tározó és a 87. sz. út közötti dombháton helyezkedik el, ezért indokolt ezen terület fokozott régészeti védelme.

Munkatárs: Halász Ferenc régésztechnikus.

BASTICZ ZOLTÁN

219. Lajoskomárom határa

(Fejér megye) Ró

2008. májusban terepbejárást végeztem a település fejlesztésre kijelölt területein.

Kölcsey utca: A leendő Kölcsey utca két oldalán (a halastó és a falu irányában egyaránt) római kori cserépanyagot gyűjtöttem. A leletanyagban dominál a bennszülött kerámia. Az edények legnagyobb részét enyhén kihajló és egyenesre levágott peremű fazekak teszik ki. A fazékperemen több esetben körbefutó hullámvonaldíszítés figyelhető meg. A közepes intenzitású lelőhely kiterjedését D-i és É-i irányban nem lehetett meghatá-

rozni. A leletanyag szóródása alapján kétségtelen, hogy a telepnyom mind a D-i, mind pedig az É-i irányba tovább terjed. Leletanyag Ny felé a halastó partjáiig jelentkezett.

Mezőkomáromi út mellett: A Mezőkomárom felé vezető úttól közvetlenül É-ra lévő területen közepes intenzitással római kori edénytöredékek jelentkeztek. A térszín itt a Kutas-ér irányába erősen lejt. A leletanyag nagyobb része a völgyhöz közelebb került elő. Egészen a vízmederig nem tudtam átvizsgálni a területet, mivel a völgyoldal nincs művelve. A telepnyom D-i irányban egészen a műútig kiterjed. Feltehetően az út D-i oldalára is átnyúlik, a túloldalon lévő erdős-bokros terület azonban nem volt vizsgálható.

Móricz Zsigmond utcától nyugatra: Nagyobb, viszonylag sík, egyenletes területen intenzív római kori leletanyag jelentkezett. Az előkerült leletekre jellemzőek az apró kavicssal és összetört kagylóhéjjal soványított – többnyire szürke színűre égetett – kerámiatöredékek, valamint a durvább kidolgozású, kézzel formált darabok (ún. bennszülött kerámia). Az edénytöredékek mellett kisebb téglatöredékek és vassalakdarabok is előkerültek. A lelőhely kiterjedését viszonylag jól meg lehetett határozni: Ny-i szélét az itt lévő halastó szélé alkotta, míg déli határát egy kisebb – a Kutas-érbe torkolló – patak völgy képezte. A kerámiatöredékek legnagyobb számban a halastó partja mentén, illetve a lelőhely déli részén, a patak völgyhöz közel kerültek elő. Elképzelhető, hogy a lelőhely egy része a halastó területére esik.

TAKÁCS KÁROLY

220. Lánycsók, M6 116. lelőhely

(Baranya megye) U, B, Ró, Á

2008 májusában került elő a lelőhely az M6 autópálya földmunkáinak szakfelügyelete során. A július 28. és november 7. között végzett megelőző ásatással 22 049 m²-t kutattunk át.

A lelőhely egy megközelítőleg K–Ny-i irányú, É felé erősen lejtő domboldal ÉK-i részén helyezkedik el, É-ről egy patak határolja. A patak közvetlen közelében elhelyezkedő objektumokat azonban a magas talajvízszint miatt nem tártuk fel. Itt mindössze 30–40 cm vastag termőtalaj fedte a területet, a dombtető felé haladva azonban jelentősen megvastagodott a humuszréteg (helyenként elérte a 150–200 cm-t).

Összesen 433 régészeti jelenség került elő. Az egyes korszakok hagyatéka jól elkülönül a területen: az Árpád-kori sütőkemencék a patak É-i partjától a dombtetőig, a neolitik házak és temetkezések, illetve a néhány római kori leletanyagot tartalmazó gödör a lelőhely K-i részén, míg a bronzkor időszakába sorolható hulladékgyödrök nagyrészt a dombtetőn helyezkedtek el.

A nagyméretű gödörházak jelentős mennyiségű kerámia- és állatcsontanyaggal és zsugorított csontvázak temetkezések jelentették a *neolitikum* emlékeit. A kerámiaanyag nagy részét a durva, kézzel formált, nagyméretű tárolóedények töredékei tették ki a jellegze-